

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

28 octombrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Iurie Diaconu,
Judecători Liliana Catan, Ion Guzun,

a examinat, în camera de consiliu, fără citarea părților, admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate de procurorul în Procuratura de circumscripție Cahul, Mihail Tomița, de avocatul Ion Grecu, în numele succesorilor părții vătămate, Clemente Victor și Clemente Ana, împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 02 iunie 2020, în privința inculpatului

Roman Roman XXXXXX.

Termenul de examinare,
instanța de fond: 17.01.2017 – 05.11.2018,
instanța de apel: 29.11.2018 – 20.02.2019,
instanța de recurs: 03.05.2019 – 29.10.2019,
instanța de apel: 03.12.2019 – 02.06.2020,
instanța de recurs: 13.08.2020 – 28.10.2020.

Asupra recursurilor menționate, Colegiul penal,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Cimișlia din 05 noiembrie 2018, cauza fiind examinată conform prescripțiilor din art. 364¹ Cod de procedură penală, Roman Roman a fost condamnat în baza art. 149 alin. (1) Cod penal la 1 an și 6 luni închisoare, cu executare în penitenciar de tip deschis, începând din 05.11.2018, cu includerea perioadei arestării preventive de la 28.04.2017 până la 10.05.2017.

De la inculpat s-a încasat în beneficiul lui Clementi V. prejudiciul moral în mărime de 200.000 lei, cheltuielile de asistență juridică în sumă de 6000 lei și cheltuielile pentru onorariul executorului judecătoresc în sumă de 2000 lei.

Cererea procurorului privind încasarea cheltuielilor judiciare a fost respinsă ca neîntemeiată.

2. Instanța de fond a constatat că la 28 aprilie 2017, aproximativ ora 20.00, inculpatul Roman R., aflându-se în preajma spălătoriei auto din incinta stației de alimentare cu petrol „Pentaoil” amplasată în or. Leova, a avut un conflict cu Clementi M. și Clementi G., ambii locuitori ai XXXXXX, XXXXXX, care a apărut în urma faptului că Clementi M. i-a transmis anterior lui Roman R. suma de 1000 lei pentru repararea autoturismului său de model „Audi A6”, care i-a fost deteriorat câteva zile în urmă. În cadrul conflictului Clementi M. și Clementi G. i-au aplicat mai multe lovituri cu pumnii în regiunea feții lui Roman R., la care ultimul, având scopul de a se apăra și fără a respecta regulile de precauție privitoare la manevrarea șurubelniței pe care o ținea în mână, condiționate de situația concretă și de normele de conviețuire socială, a fluturat haotic cu șurubelnița pe care o avea în mână o dată în direcția lui Clementi G., nimerind în regiunea toracică provocându-i, conform raportului de expertiză judiciară nr. 58 din 23.06.2017, leziuni corporale grave, conform criteriului pericolului pentru viață, manifestate prin plagă înțepată la nivelul intercostal IV pe linie parasternală stângă, penetrată în cavitatea pleurală cu lezarea ventriculului drept al cordonului, care s-a complicat cu hemoragie profuză, masivă internă (Hemotorax bilateral total) și șoc hipovolemnic, în rezultatul cărui fapt, ultimul a decedat.

Instanța a reținut că inculpatul a recunoscut în totalitate săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și probele administrate, solicitând examinarea cauzei în procedură simplificată.

Dat fiind că probele administrate dovedesc vinovăția inculpatului, instanța i-a încadrat acțiunile pe art. 149 alin. (1) Cod penal, ca lipsirea de viață din imprudență.

Totodată, este neîntemeiat argumentul apărării că, inculpatul a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 151 alin. (4) Cod penal și instanța, în temeiul art. 326 alin. (2) Cod de procedură penală, urmează să restituie procurorului cauza penală pentru întocmirea rechizitoriului privind săvârșirea infracțiunii prevăzută la art. 151 alin. (4) Cod penal.

Ori, potrivit art. 326 alin. (2) Cod de procedură penală, dacă, în cadrul judecării cauzei, se constată că inculpatul a săvârșit o altă infracțiune sau că au apărut circumstanțe noi care vor influența încadrarea juridică a învinuirii aduse lui, sau că infracțiunea incriminată a fost comisă în coparticipare cu altă persoană care a fost scoasă de sub urmărire penală, instanța, *la cererea procurorului*, amână examinarea cauzei pe un termen de până la o lună și o restituie procurorului pentru efectuarea urmăririi penale privind această infracțiune sau pentru reluarea urmăririi penale, în modul stabilit la art. 287, pentru formularea unei învinuiri noi și înaintarea acesteia inculpatului, cu participarea apărătorului. În primul caz, instanța restituie dosarul penal fără rechizitoriu și fără procesul-verbal al ședinței de judecată și anexele la el, iar în situația când cauza se restituie procurorului în vederea reluării urmăririi penale în privința persoanei scoase anterior de sub urmărire penală pentru aceeași faptă, instanța restituie dosarul penal cu rechizitoriu. După aceasta, materialele noi, dobândite în cadrul urmăririi penale, se aduc la cunoștință inculpatului, apărătorului acestuia și celorlalți participanți interesați, în condițiile prevederilor art. 293 și 294, apoi cauza se prezintă în instanța respectivă pentru continuarea judecării. La demersul procurorului, termenul stabilit în prezentul alineat poate fi prelungit de instanță până la 2 luni, la

expirarea căruia cauza, în mod obligatoriu, se trimite instanței pentru continuarea judecării.

Astfel, dacă, în cadrul judecării cauzei, se constată că inculpatul a săvârșit o altă infracțiune, instanța, *doar la cererea procurorului*, poate restitui cauza penală procurorului pentru efectuarea urmăririi penale privind această infracțiune sau pentru reluarea urmăririi penale, în modul stabilit la art. 287, pentru formularea unei învinuiri noi și înaintarea acesteia inculpatului, cu participarea apărătorului, însă astfel de cerere lipsește.

Mai mult, din probele administrate rezultă cu certitudine că inculpatul a săvârșit anume infracțiunea prevăzută de art. 149 alin. (1) Cod penal, ca lipsirea de viață din imprudență.

La stabilirea pedepsei, instanța a ținut cont de prevederile art. 7, 75 Cod penal, că inculpatul a comis o infracțiune mai puțin gravă, care se pedepsește cu închisoare de până la 3 ani, fiind stabilite noi limite, potrivit art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, de la 3 luni până la 2 ani, că inculpatul a recunoscut vina integral, se caracterizează pozitiv, se află în relații de concubinaj, nu se află la evidența medicului narcolog și psihiatru, nu au fost stabilite circumstanțe agravante, cele atenuante fiind că inculpatul întreține trei copii minori, nu are antecedente penale și s-a căit sincer, concluzionând că reeducarea și corectarea lui este posibilă cu aplicarea pedepsei cu închisoare, cu respectarea prevederilor art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, care prescrie că inculpatul care a recunoscut săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și a solicitat ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, beneficiază de reducerea cu o treime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul pedepsei cu închisoare.

Totodată, instanța a reținut că potrivit acțiunii civile înaintate, succesorii părții vătămate, Clementi V. și Clementi A., au solicitat încasarea prejudiciului material în sumă de 60.000 lei și a celui moral în mărime de 2.000.000 lei.

Însă, fiind stabilit că inculpatul a comis o infracțiune din imprudență, urmează a încasa din contul inculpatului prejudiciul moral în mărime de 200.000 lei, cu respingerea cerinței privind încasare prejudiciului material.

Ori, nu au fost prezentate probe care ar dovedi că succesorii părții vătămate au suportat cheltuieli de înmormântare în sumă de 60.000 lei, iar faptul că inculpatul recunoaște cauzarea prejudiciului material în mărimea solicitată nu demonstrează existența în cauză a prejudiciului material, simpla invocare a prejudiciului material nefiind suficientă pentru admiterea acestei pretenții.

În același timp, din contul inculpatului urmează a fi încasate în beneficiul lui Clementi V. cheltuielile de asistență juridică în sumă de 6000 lei, confirmate prin bonul de plată cu seria XL și nr. 761668 din 11.12.2017 și onorariul executorului judecătoresc în sumă de 2000 lei, achitat la aplicarea sechestrului, confirmate prin ordinul de încasare a numerarului nr. 4145 din 15.02.2018.

Solicitarea acuzării privind încasarea cheltuielilor judiciare în sumă totală de 9958 lei, suportate la efectuarea expertizelor judiciare, urmează a fi respinsă.

Astfel, potrivit art. 229 alin. (1), (2) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului. Instanța de judecată poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare.

Conform art. 143 alin. (1) pct. 1), 6) Cod de procedură penală, expertiza se dispune și se efectuează, în mod obligatoriu, pentru constatarea cauzei morții și altor cazuri când prin alte probe nu poate fi stabilit adevărul în cauzei.

Ori, efectuarea expertizelor judiciare a fost ordonată de către organul de urmărire penală în vederea constatării cauzei morții și determinarea apartenenței de grup a sângelui lichid, iar acțiunea procesuală ține de administrarea probatoriului și formularea învinuirii, care este pusă în sarcina învinuirii.

3. Procurorul-adjunct al procurorului-șef al Procuraturii raionului Leova, Oleg Cernetchi, a declarat apel, solicitând casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care de la inculpat să fie încasate cheltuielile judiciare în sumă de 9958 lei.

Apelantul a invocat că, conform prevederilor art. 229 alin. (1) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului.

Însă, instanța de fond greșit a interpretat prevederile legislației, urmând să dispună încasarea din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare suportate la efectuarea raportului de expertiză judiciară nr. 58 din 23.06.2018 în sumă de 3308 lei și raportului de expertiză judiciară biologică nr. 171 din 05.05.2017 în sumă de 6650 lei.

3.1. A declarat apel și avocata Cristina Mihalachi, în numele succesorilor părții vătămate, Clementi V. și Clementi A., solicitând casarea sentinței și dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de fond.

Apelanta a indicat că, în cadrul urmăririi penale, inculpatul a declarat că a aplicat lovitura cu scopul de a se apăra, deci, a avut intenția să lovească victima,

Totodată, au fost încălcate prevederile art. 33 Cod de procedură penală, sentința de condamnare a inculpatului în baza art. 149 alin. (1) Cod penal, și nu în temeiul art. 151 alin. (4) Cod penal, fiind influențată.

3.2. Avocatul Marcel Popescu, la fel, a declarat apel, în numele succesorilor părții vătămate, Clementi V. și Clementi A., solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea civilă să fie admisă integral, iar cauza penală să fie restituită procurorului în vederea modificării învinuirii în sensul agravării și condamnarea inculpatului în baza art. 151 alin. (4) Cod penal.

Recurentul a invocat că inculpatul nu a lipsit de viață partea vătămată din imprudență, ci a acționat cu intenție directă în comiterea leziunilor grave, deoarece era în conflict cu victima, se afla în fața acesteia și a lovit cu șurubelnița cu lungimea de 30 cm. direct în inimă.

Pe lângă aceasta, instanța de fond incorect a respins cererea privind încasarea prejudiciului material în sumă de 60.000 lei, ce constituie cheltuieli suportate la înmormântarea victimei, or, inculpatul a recunoscut în această parte acțiunea civilă și a fost de acord să achite această sumă.

Totodată, prejudiciul moral cauzat succesorilor părții vătămate în urma acțiunilor ilicite ale inculpatului nu poate fi echivalat printr-o unitate bănească, însă suferințele fizice și psihice suportate sunt apreciate de aceștia la suma de 2.000.000 lei.

3.3. A declarat apel și avocatul Constantin Ceceli, solicitând casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care în privința inculpatului să fie aplicate prevederile art. 90 Cod penal.

Recurentul a indicat că inculpatul este la prima abatere de la lege, se caracterizează pozitiv și este de acord să achite prejudiciul cauzat prin infracțiunea comisă.

4. Potrivit deciziei Curții de Apel Comrat din 20 februarie 2019, apelurile au fost respinse ca nefondate.

Instanța de apel a reținut că, din probele administrate rezultă că faptele inculpatului sunt stabilite dincolo de orice dubiu rezonabil, cauza fiind examinată de instanța de fond conform rigorilor legale.

5. Procurorul în procuratura UTA Găgăuzia, Oficiul Central, Lilia Sîrbu, a declarat recurs ordinar, solicitând casarea hotărârilor adoptate și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care de la inculpat să fie încasate cheltuielile judiciare în sumă de 9958 lei.

Recurenta a invocat că, în situația în care art. 229 alin. (1) Cod de procedură penală stipulează direct că inculpatul suportă cheltuielile judiciare, soluția instanțelor de fond și de apel de a respinge încasarea acestor cheltuieli este neîntemeiată or, procurorul a probat cheltuielile suportate la efectuarea expertizelor judiciare.

5.1. A declarat recurs ordinar și avocata Cristina Mihalachi, în numele succesorilor părții vătămate, Clementi V. și Clementi A., solicitând casarea hotărârilor adoptate și dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel.

Recurenta a indicat că instanțele de fond și de apel nu au calificat corect fapta infracțională comisă de inculpat, nefiind acordată deplină eficiență prevederilor art. 113 alin. (2) Cod penal, art. 414 alin. (1), (4), (5), 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, fiind admise erori judiciare soldate cu o hotărâre ilegală, neîntemeiată și nemotivată.

5.2. Avocatul Constantin Ceceli, la fel a declarat recurs ordinar, solicitând casarea parțială a hotărârilor adoptate și pronunțarea unei noi hotărâri prin care în privința inculpatului să fie aplicate prevederile art. 90 Cod penal.

Recurentul a invocat că instanțele nu au ținut cont de toate împrejurările cauzei, precum și de circumstanțele atenuante prevăzute la art. 76 Cod penal.

6. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 29 octombrie 2019, recursurile au fost admise, casată total decizia și dispusă rejudecarea cauzei de către instanța de apel.

Instanța de recurs a indicat că, instanța de apel nu s-a expus asupra argumentului invocat în cererea de apel de către avocatul Marcel Popescu în interesele succesorilor părții vătămate, Clementi V. și Clementi A., că în instanța de fond a fost trimisă spre soluționare, odată cu fondul cauzei, plângerea împotriva ordonanței procurorului din 12.10.2017 de respingere a demersului privind recalificarea acțiunilor învinuitului Roman R. conform art. 151 alin. (4) Cod penal, adresată procurorului ierarhic superior în ordinea prevăzută de art. 299¹ Cod de procedură penală. Plângerea a fost expediată spre examinare în instanța de fond conform art. 297 alin. (4) Cod de procedură penală, din motiv că cauza penală fusese expediată în instanța de judecată.

Deci, succesorilor părții vătămate Clementi V. și Clementi A. le-a fost încălcat dreptul de a depune plângeri împotriva acțiunilor și hotărârilor organului de urmărire penală, prin neexaminarea plângerii depuse împotriva ordonanței procurorului din 12.10.2017 de respingere a demersului privind recalificarea acțiunilor învinuitului Roman R. conform art. 151 alin. (4) Cod penal.

7. Potrivit deciziei Curții de Apel Cahul din 02 iunie 2020, apelurile procurorului și al avocatului Constantin Ceceli au fost respinse ca nefondate.

Apelurile avocaților Cristina Mihalachi și Marcel Popescu au fost admise, casată parțial sentința și pronunțată o nouă hotărâre.

De la Roman Roman s-a încasat în beneficiul succesorilor părții vătămate, Clementi V. și Clementi A., prejudiciul material în sumă de 60.000 lei și moral în mărime de 300.000 lei.

În rest, sentința a fost menținută.

Instanța de apel a statuat că instanța de fond a stabilit corect starea de fapt și de drept, toate circumstanțele cauzei și just a încadrat acțiunile inculpatului pe art. 149 alin. (1) Cod penal, ca lipsirea de viață din imprudență.

Astfel, potrivit art. 24 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii. Conform art. 26 alin. (3) Cod de procedură penală, sarcina prezentării probelor învinuirii îi revine procurorului. Ignorarea jurisprudenței CtEDO și încălcarea prevederilor art. 24 și art. 26 Cod de procedură penală lezează dreptul inculpatului la un proces echitabil, drept garantat de art. 6 din CEDO.

În baza principiului contradictorialității în procesul penal, principiu unanim recunoscut și susținut de jurisprudența CtEDO, sarcina probațiunii în ședințele de judecată în prima instanță și în instanța de apel îi revine acuzatorului de stat, fiindcă funcția acuzării este pusă pe seama procurorului. CtEDO, în hotărârea Capean vs. Belgia din 13.01.2005, a constatat că, în domeniul penal, problema administrării probelor trebuie să fie abordată din punctul de vedere al art. 6 §2 și e obligatoriu, *inter alia*, ca sarcina de a prezenta probe să-i revină acuzării.

Totodată, în apelul procurorului nu se contestă calificarea și pedeapsa stabilită, acuzarea fiind rezervată asupra concluziei instanței de fond cu privire la respingerea cererii privind încasarea cheltuielilor judiciare.

Mai mult, la stabilirea pedepsei inculpatului, prima instanță nu a admis abateri de la criteriile de individualizare a pedepsei, aceasta fiind corect stabilită, cu respectarea prevederilor art. 61 Cod penal.

Pe lângă aceasta, în instanța de fond a fost trimisă spre soluționare, odată cu fondul cauzei și plângerea împotriva ordonanței procurorului din 12.10.2017 de respingere a demersului privind recalificarea acțiunilor învinuitului Roman R. conform art. 151 alin. (4) Cod penal, adresată procurorului ierarhic superior în ordinea prevăzută de art. 299¹ Cod de procedură penală. Plângerea a fost expediată spre examinare în instanța de fond conform art. 297 alin. (4) Cod de procedură penală, din motiv că cauza penală a fost expediată în instanța de judecată.

La examinarea plângerii, prima instanță a reținut că, potrivit art. 325 alin. (1), (2) Cod de procedură penală, judecarea cauzei în primă instanță se efectuează numai

în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu. Modificarea învinuirii în instanța de judecată se admite dacă prin aceasta nu se agravează situația inculpatului și nu se lezează dreptul lui la apărare. Modificarea învinuirii în sensul agravării situației inculpatului se admite numai în cazurile și în condițiile prevăzute de prezentul cod.

Conform art. 326 alin. (1), (2), (3) Cod de procedură penală, procurorul care participă la judecarea cauzei penale în primă instanță și în instanța de apel este în drept să modifice, prin ordonanță, învinuirea adusă inculpatului în cadrul urmăririi penale în sensul agravării ei dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior, aducând la cunoștință inculpatului, apărătorului lui și, după caz, reprezentantului legal al inculpatului noua învinuire. În asemenea situație, instanța, la cererea inculpatului și a apărătorului lui, acordă termen necesar pentru pregătirea apărării de noua învinuire, după ce judecarea cauzei continuă. În instanța de apel, procurorul poate modifica acuzarea în sensul agravării doar în cazul în care a declarat apel. Dacă, în cadrul judecării cauzei, se constată că inculpatul a săvârșit o altă infracțiune sau că au apărut circumstanțe noi care vor influența la încadrarea juridică a învinuirii aduse lui, sau că infracțiunea incriminată a fost comisă în coparticipare cu altă persoană care a fost scoasă de sub urmărire penală, instanța, la cererea procurorului, amână examinarea cauzei pe un termen de până la o lună și o restituie procurorului pentru efectuarea urmăririi penale privind această infracțiune sau pentru reluarea urmăririi penale, în modul stabilit la art. 287, pentru formularea unei învinuiri noi și înaintarea acesteia inculpatului, cu participarea apărătorului. În primul caz, instanța restituie dosarul penal fără rechizitoriu și fără procesul-verbal al ședinței de judecată și anexele la el, iar în situația când cauza se restituie procurorului în vederea reluării urmăririi penale în privința persoanei scoase anterior de sub urmărire penală pentru aceeași faptă, instanța restituie dosarul penal cu rechizitoriu. După aceasta, materialele noi, dobândite în cadrul urmăririi penale, se aduc la cunoștință inculpatului, apărătorului acestuia și celorlalți participanți interesați, în condițiile prevederilor art. 293 și 294, apoi cauza se prezintă în instanța respectivă pentru continuarea judecării. La demersul procurorului, termenul stabilit în prezentul alineat poate fi prelungit de instanță până la 2 luni, la expirarea căruia cauza, în mod obligatoriu, se trimite instanței pentru continuarea judecării. Dacă, în urma înaintării unei învinuiri noi, mai grave, se schimbă competența de judecare a cauzei penale, instanța, prin încheiere, trimite cauza penală după competență.

Instanța de fond corect a stabilit că, dacă în cadrul judecării cauzei se constată că inculpatul a săvârșit o altă infracțiune, instanța doar la cererea procurorului poate restitui cauza penală procurorului pentru efectuarea urmăririi penale privind această infracțiune sau pentru reluarea urmăririi penale, în modul stabilit la art. 287 Cod de procedură penală, pentru formularea unei învinuiri noi și înaintarea acesteia inculpatului, cu participarea apărătorului.

Însă, o astfel de cerere din partea procurorului, nu a parvenit, circumstanță ce a determinat instanța de fond să examineze cauza în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu, în corespundere cu prevederile art. 325 Cod de procedură penală.

Astfel, instanța de fond corect a conchis că este neîntemeiată cererea depusă succesorilor victimei privind încadrarea faptelor inculpatului în baza art. 151 alin. (4) Cod penal or, din probele administrate rezultă cu certitudine că inculpatul a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 149 alin. (1) Cod penal, iar în circumstanțele în care acuzarea nu a considerat necesar a incrimina inculpatului săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (4) Cod penal, instanța de judecată nu își poate asuma rolul de organ de urmărire penală și a se manifesta în favoarea acuzării.

Totodată, potrivit art. 24 alin. (1), (2), (3), (4) Cod de procedură penală, urmărirea penală, apărarea și judecarea cauzei sunt separate și se efectuează de diferite organe și persoane. Instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii. Părțile participante la judecarea cauzei au drepturi egale, fiind investite de legea procesuală penală cu posibilități egale pentru susținerea pozițiilor lor. Instanța de judecată pune la baza sentinței numai acele probe la cercetarea cărora părțile au avut acces în egală măsură. Părțile în procesul penal își aleg poziția, modul și mijloacele de susținere a ei de sine stătător, fiind independente de instanță, de alte organe ori persoane. Instanța de judecată acordă ajutor oricărei părți, la solicitarea acesteia, în condițiile prezentului cod, pentru administrarea probelor necesare.

Prin urmare, este corectă soluția instanței de fond cu privire la stabilirea netemeinicii plângerii împotriva ordonanței procurorului din 12.10.2017 de respingere a demersului privind recalificarea acțiunilor învinuitului Roman R. conform art. 151 alin. (4) Cod penal. Ori, procurorul nu a depus vreo cerere în cursul examinării cauzei de a-i fi restituită cauza penală, iar contestând sentința instanței de fond, procurorul și-a manifestat dezacordul doar cu soluția instanței de a nu încasa cheltuielile de judecată, considerând corectă încadrarea faptei. Instanța de judecată, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare, nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii, judecând cauza în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu.

În astfel de împrejurări urmează a fi respinse argumentele avocaților Cristina Mihalachi și Marcel Popescu cu privire la necesitatea rejudecării cauzei și reîncadrarea faptei inculpatului din art. 149 alin. (1) Cod penal în art. 151 alin. (4) Cod penal. Or, instanța de fond just a determinat circumstanțele de fapt și de drept și corect a constatat că acțiunile inculpatului se încadrează în baza art. 149 alin. (1) Cod penal, împrejurările date fiind constatate din totalitatea probelor administrate, apreciate prin prisma pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar în ansamblu prin coroborare, respectându-se prevederile art. 101 Cod de procedură penală. Mai mult, în instanța de fond și cea de apel, procurorul nu a avut o altă poziție decât cea manifestată în rechizitoriu, acesta considerând necesară doar încasarea cheltuielilor judiciare.

În același timp, instanța de fond eronat a respins cerința privind încasarea prejudiciului material în sumă de 60.000 lei, care au fost cheltuiți pentru înmormântarea victimei, deoarece inculpatul a recunoscut în această parte acțiunea, fiind de acord să achite prejudiciul material solicitat, iar conform art. 123 alin. (6) Cod de procedură civilă, faptele invocate de una din părți nu trebuie dovedite în măsura în care cealaltă parte nu le-a negat.

Totodată, a fost stabilit fără dubiu că succesoriilor victimei le-a fost produs și prejudiciu moral, care în urma acțiunilor inculpatului au rămas fără o persoană apropiată.

Potrivit art. 1423 alin. (1), (2) Cod civil, în vigoare la momentul emiterii sentinței, mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Cu toate că procurorul, succesorii victimei și avocații acestora au invocat necesitatea admiterii integrale a acțiunii civile, cererea în acest sens nu este întemeiată, iar de la inculpat urmează a fi încasat în beneficiul lui Clementi V. și Clementi A. prejudiciul moral în mărime de 300.000 lei.

La stabilirea cuantumului prejudiciului moral se reține că, în urma comiterii infracțiunii, o persoană a fost lipsită de viață, iar suma de 300.000 lei este în concordanță cu suferințele succesoriilor victimei, raportate la circumstanțele comiterii faptei. Unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire. În termenii CEDO, acest criteriu se exprimă prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie stabilit astfel încât acesta să aibă efect compensator și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorul daunelor, și nici venituri nejustificate pentru victimele daunelor, prevederi de care nu a ținut cont instanța de fond la stabilirea cuantumului prejudiciului moral.

Deci, se va ține cont de gravitatea faptelor săvârșite și consecințele acestora, de posibilitatea de restabilire a psihicului succesoriilor victimei, de satisfacția pe care o primește persoana în urma pedepsirii inculpatului.

În acest sens, sunt relevante argumentele succesoriilor victimei că moartea fiului lor este cea mai dureroasă experiență pe care au trăit-o vreodată, iar, starea de stres pe care aceștia o simt zi de zi nu are grad de apreciere, or aceștia nu au pierdut doar întreținătorul, ci și copilul căruia i-au dat viață, pe care l-au ocrotit, în educația căruia au investit timp și dăruire. Pe toată perioada de după decesul fiului, ei trăiesc o stare obsesivă asupra pierderii și amintirilor legate de el, simțind un dor imens și nemărginit, dificultăți în a accepta moartea, deseori starea psihologică se materializează prin amorțeală și detașarea de lumea înconjurătoare, depresie și tristețe profundă, probleme în revenirea la viața normală, având și sentimentul că viața lor nu mai are nici un sens sau scop, fiind iritați și agitați și nu mai au încredere în nimeni.

Astfel, suma de 300.000 lei este una rezonabilă și suficientă pentru recuperarea prejudiciului moral. Totodată, recuperarea prejudiciului moral nu poate avea drept scop sancționarea repetată a inculpatului, crearea pentru el a unei situații financiare grele, iar pentru succesorii victimei nu poate servi ca o metodă de îmbogățire fără justă cauză, deci, suma solicitată în mărime de 2.000.000 lei are un caracter excesiv și nu este rezonabilă în raport cu suferințele suportate și acțiunile inculpatului.

Prin urmare, instanța de fond eronat a respins cererea privind încasarea de la inculpat în beneficiul lui Clementi V. și Clementi A. a prejudiciului material în sumă de 60.000 lei și incorect a apreciat prejudiciul moral în mărime de 200.000 lei, urmând a fi încasat din contul inculpatului în beneficiul lui Clementi V. și Clementi A. prejudiciul moral în mărime de 300.000 lei.

Pe lângă aceasta, potrivit art. 229 alin. (1), (2), (3) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului. Instanța de judecată poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare. Instanța poate elibera de plata cheltuielilor judiciare, total sau parțial, condamnatul sau persoana care trebuie să suporte cheltuielile judiciare în caz de insolvabilitate a acestora sau dacă plata cheltuielilor judiciare poate influența substanțial asupra situației materiale a persoanelor care se află la întreținerea lor.

Ori, pentru efectuarea expertizei, este suficientă prezentarea prealabilă de către ordonatorul expertizei a unei garanții privind plata acesteia, care ulterior urmează a fi achitată de către ordonatorul expertizei. Deci, este necesară efectuarea și demonstrarea efectuării plății pentru expertiza realizată, de către ordonatorul expertizei.

Acuzarea a solicitat încasarea sumei de 9958 lei, care ar fi fost achitată pentru efectuarea expertizelor, însă acesta nu a putut afirma dacă a fost achitată suma dată, și de către cine anume, deci, nu a fost confirmat că aceste cheltuieli ar fi fost suportate de cineva, dar se solicită încasarea sumei date în beneficiul statului. Astfel, nefiind prezentate acte contabile, care ar demonstra suportarea cheltuielilor judiciare invocate, just a conchis prima instanță că cererea acuzatorului cu privire la încasarea sumei de 9958 lei, este neîntemeiată. Cele menționate supra, în ansamblu, denotă faptul că, urmează a fi respins ca neîntemeiat argumentul din apelul procurorului privind necesitatea încasării sumei în mărime de 9958 lei așa cum, suma dată nu se include în prevederile art. 227- 229 Cod de procedură penală, iar nefiind demonstrat faptul suportării acestor cheltuieli, nu pot fi solicitate și nu pot fi puse pe seama inculpatului.

8. Procurorul în Procuratura de circumscriptie Cahul, Mihail Tomița, a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea parțială a deciziei menționate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Recurentul a invocat că, conform prevederilor art. 229 alin. (1) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului.

Ori, în primul rând, cheltuielile suportate la efectuarea expertizelor judiciare sunt legate de efectuarea acțiunilor procesuale în cauza penală – expertiza judiciară.

În al doilea rând, soluționarea chestiunii cine suportă cheltuielile respective urmează a fi făcută reieșind din prevederile art. 229 alin. (1) Cod de procedură penală care, pe prim plan, pune aceste cheltuieli în sarcina condamnatului, responsabil de acestea în legătură cu comiterea infracțiunii. Doar dacă condamnatul, din diferite motive, nu este în stare să le achite, cheltuielile sunt trecute în contul statului.

În al treilea rând, instanța de apel, dispunând respingerea cererii acuzării privind încasarea din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare în sumă de 9958 lei, nu a dispus trecerea acestora în contul statului, lipsind o dispoziție referitor la repartizarea cheltuielilor judiciare, după cum prescrie art. 397 pct. 5), 416 Cod de procedură penală.

Astfel, instanța de apel nu a soluționat corect chestiunea legată de cheltuielile judiciare.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală - hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

8.1. A declarat recurs ordinar și avocatul Ion Grecu, în numele succesorilor părții vătămate, Clemente Victor și Clemente Ana, în care solicită casarea deciziei indicate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Recurentul a menționat că ordonanța procurorului privind recalificarea infracțiunii este nefondată, iar probele administrate dovedesc cu certitudine că inculpatul a comis infracțiunea prevăzută de art. 151 alin. (4) Cod penal.

Ori, integritatea fizică, viața și sănătatea sunt valori mult mai proeminente decât libertatea persoanei, însă, instanța de apel a atribuit o sumă net inferioară pentru recuperarea prejudiciului cauzat prin încălcarea acestora, această sumă fiind inferioară și celor acordate de CtEDO pentru recuperarea prejudiciului moral cauzat prin infracțiune.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală - hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

9. Examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare nominalizate pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acestea urmează a fi declarate inadmisibile din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, inclusiv în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

În sensul vizat și în raport cu circumstanțele invocate în recursul ordinar al procurorului (*pct. 8. din decizie*), se atestă că împrejurările menționate în partea descriptivă a hotărârilor contestate, inclusiv cele reproduse în pct. **2.** și **7.** din prezenta decizie, relevă în mod concludent că instanțele de fond și de apel au constatat și apreciat circumstanțele de fapt și de drept privind chestiunea cheltuielilor judiciare în strictă conformitate cu prevederile normelor de procedură penală, corect ținând cont de prevederile art. 385 alin. (1) pct. 14), 227 alin. (1) și (3), 143 alin. (1) pct. 1), 6) Cod de procedură penală, care prescriu expres că la adoptarea sentinței, instanța de judecată soluționează cine și în ce proporție trebuie obligat să plătească cheltuielile judiciare, suportate pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal, care se plătesc din sumele alocate de stat dacă legea nu prevede altă modalitate, expertiza se dispune și se efectuează, în mod obligatoriu, pentru constatarea cauzei morții, altor cazuri când prin alte probe nu poate fi stabilit adevărul în cauză, instanțele just, argumentat și în limitele competenței legale statuând că, în speță, cheltuielile pentru efectuarea expertizelor urmează a fi făcute din contul mijloacelor bugetului de stat, instanța de apel pronunțându-se argumentat asupra tuturor motivelor invocate în apelul acuzării.

Totodată, cu referire la circumstanțele invocate în recursul ordinar al avocatului (pct. 8.1. din decizie), se atestă că instanțele de fond și de apel just au constatat și apreciat circumstanțele de fapt și de drept privind învinuirea formulată și încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului, iar instanța de apel corect a constatat și apreciat circumstanțele de fapt și de drept privind mărimea compensației pentru prejudiciul moral cauzat succesorilor părții vătămate, în strictă conformitate cu prevederile normelor de procedură penală și prescripțiilor de drept material, corect ținând cont de prevederile art. 53 alin. (1) pct. 1), 325, 326, 24 alin. (1) și (2), 219 alin. (4), 220 alin. (3), 387 alin. (1) Cod de procedură penală, art. 1423 Cod civil, conform căror la examinarea cauzei penale în instanța de judecată, procurorul reprezintă învinuirea în numele statului și prezintă în ședința de judecată probele acuzării. Judecarea cauzei în primă instanță se efectuează numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu. Modificarea învinuirii în instanța de judecată se admite dacă prin aceasta nu se agravează situația inculpatului și nu se lezează dreptul lui la apărare. Modificarea învinuirii în sensul agravării situației inculpatului se admite numai în cazurile și în condițiile prevăzute de prezentul cod. Procurorul care participă la judecarea cauzei penale în primă instanță și în instanța de apel este în drept să modifice, prin ordonanță, învinuirea adusă inculpatului în cadrul urmăririi penale în sensul agravării ei. Urmărirea penală, apărarea și judecarea cauzei sunt separate și se efectuează de diferite organe și persoane. Instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii. Odată cu sentința de condamnare, instanța de judecată, apreciind dacă sunt dovedite temeiurile și mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge. La evaluarea cuantumului despăgubirilor materiale ale prejudiciului moral, instanța de judecată ia în considerare suferințele fizice ale victimei, etc. Hotărârea privind acțiunea civilă se adoptă în conformitate cu normele dreptului civil. **Mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată** în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. **Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată**, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Ori, soluția instanțelor privind încadrarea justă a acțiunilor inculpatului coroborează și cu jurisprudența națională deoarece, conform rechizitoriului, acțiunile inculpatului au fost încadrate în baza art. 149 alin. (1) Cod penal, ca lipsirea de viață din imprudență (f.d. 175). Totodată, modificarea învinuirii în sensul agravării ei e posibilă numai în cazurile și modul prevăzut de art. 326 Cod de procedură penală (Hotărârea Plenului CSJ a RM din 19.06.2006, nr.5 - Privind sentința judecătorească, pct. 21.) Dreptul procurorului, prevăzut de art. 326 alin. (1) CPP, de a modifica învinuirea „dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior”, se realizează prin emiterea în acest sens a ordonanței, iar instanța are obligația de a o accepta în cazul prezenței probelor incontestabile. Acest drept este proporțional cu situația care a determinat-o – săvârșirea de către inculpat a unei infracțiuni mai grave decât cea incriminată. În cadrul judecării apelului, procurorul nu poate modifica acuzarea în sensul agravării ei, din

motiv că aceasta ar leza substanțial dreptul inculpatului la un proces echitabil (învinuirea respectivă nu parcurge triplul grad de jurisdicție, luând în considerare faptul că este formulată în instanța de apel). Totodată, art.326 CPP stipulează posibilitatea modificării acuzații în sensul agravării ei dacă în cadrul judecării cauzei în prima instanță a fost inițiată de către procuror, dar nu a fost acceptată și ulterior a fost indicat acest motiv în cererea de apel (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 24.12.2012, nr.12 - Cu privire la unele chestiuni ce vizează participarea procurorului la judecarea cauzei penale, pct. 9., 15.*).

Astfel, instanța de judecată nu este în drept să modifice din oficiu învinuirea cu circumstanțe în fapt și în drept care ar agrava situația inculpatului.

Potrivit jurisprudenței CtEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului mijloacelor de probă, acestea demonstrând cu prisosință soluția dată de prima instanță. Or, în cazul în care instanța de fond și-a motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările care confirmă sau infirmă o acuzație penală, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță (*hotărârea CtEDO Garcia Ruis c. Spaniei, Helle c. Finlandei*). Art. 6 din CEDO impune în special, în sarcina „instanței”, obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, argumentelor și probelor propuse de părți, cu excepția cazului în care se apreciază relevanța acestora. Deși este adevărat că obligația motivării deciziilor, impusă instanțelor de art. 6 § 1 din CEDO, nu poate fi înțeleasă ca impunând formularea unui răspuns detaliat la fiecare argument (*hotărârea CtEDO, pct. 80-81, Perez c. Franței, Van de Hurk c. Țărilor de Jos*).

Mai mult, recursurile declarate, potrivit argumentelor invocate și reproduse în pct. 8., 8.1. din prezenta decizie, sunt întemeiate doar pe critica modului în care instanța de apel a apreciat circumstanțele cauzei în latura penală, civilă și a cheltuielilor judiciare.

Însă, pornind de la relevanțele art. 229 alin. (1) și (3), 27, 414 alin. (1) și (2) a Codului de procedură penală, instanța de judecată *poate* obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare, instanța *poate* elibera de plata cheltuielilor judiciare, total sau parțial, condamnatul, judecătorul apreciază probele în conformitate cu propria sa convingere, formată în urma cercetării tuturor probelor administrate. Instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel, și poate da o nouă apreciere probelor din dosar. Astfel, activitatea instanțelor de fond și de apel privind doar aprecierea sau reaprecierea probelor și circumstanțelor cauzei în latura penală, civilă și a cheltuielilor judiciare în alt sens decât cel pe care îl propune procurorul și avocatul succesoriilor părții vătămate, este o competență și prerogativă legală a acestor instanțe, care nu constituie un temei de drept separat din numărul celor incluse în art. 427 Cod de procedură penală și, astfel, invocarea acestei chestiuni în recursul ordinar, la fel, este lipsită de orice temei legal.

Mai mult, motivele invocate în recursurile ordinare au constituit deja obiect de examinare în instanța de apel, fiind oferite răspunsuri argumentate în acest sens (*pct. 7., 8., 8.1 din decizie*), iar o altă opinie asupra probelor și circumstanțelor pricinii care au fost

puse la baza sentinței, conform jurisprudenței CtEDO, nu poate servi temei pentru reexaminarea cauzei (*hotărârea din 16 ianuarie 2007, pct. 20, cazul Bujnița versus Moldova*).

Împrejurările enunțate denotă în mod concludent că instanța de apel nu a comis erori de drept în raport cu motivele invocate de recurenți, că hotărârea contestată conține motive clare și legale pe care se întemeiază soluția, și că recursurile ordinare sunt vădit neîntemeiate.

Potrivit art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs decide inadmisibilitatea recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta este vădit neîntemeiat.

Astfel, odată ce sunt vădit neîntemeiate, recursurile de pe rol urmează a fi declarate inadmisibile.

10. În conformitate cu art. 431 alin. (1), 432 alin. (1), (2) pct. 4), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

D E C I D E :

inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate de procurorul în Procuratura de circumscripție Cahul, Mihail Tomița, de avocatul Ion Grecu, în numele succesorilor părții vătămate, Clemente Victor și Clemente Ana, împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 02 iunie 2020, în privința inculpatului Roman Roman XX, pe motiv că sunt vădit neîntemeiate.

Decizia este irevocabilă, fiind pronunțată integral la 27 noiembrie 2020.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Liliana Catan

Ion Guzun